
COMENIUS

časopis

V tomto čísle:

Predohra ku nariadeniu ePrivacy

Priznanie právnej subjektivity rieke – prípad rieky Whanganui

COMENIUS ČASOPIS

November 2019

ISSN 2454-0846

Vydavateľ: Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave
Šafárikovo n. 6
811 00 Bratislava
Slovenská republika

COMENIUS časopis je vedecko-odborný časopis so zameraním na príspevky z právnej teórie a praxe.

Redakcia:

Zodpovedný redaktor: JUDr. Jozef Andraško, PhD. (prodekan)
Výkonný redaktor: JUDr. Matúš Mesarčík, LL.M.

Redakčná rada:

Predseda: JUDr. Jozef Andraško, PhD. (prodekan)
Členovia: doc. JUDr. Rudolf Kasinec, PhD.
doc. JCDr. PeaDr. Róbert Brtko, CSc.
Mgr. Matej Milkvý, PhD., LL.M.
JUDr. Daniel Bednár, PhD.
doc. JUDr. Marek Domin, PhD.
doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.
Mgr. Andrea Koroncziová, PhD.
JUDr. Jana Strémy, PhD.
JUDr. Lenka Freel, PhD.
Mgr. Lenka Dufalová, PhD.
JUDr. Radovan Blažek, PhD.
JUDr. Hana Kováčiková, PhD.
JUDr. Soňa Ralbovská Sopúchová, PhD.
Mgr. Sylvia Mičíková
Mgr. Zuzana Illýová, PhD.
Ing. Zdenka Poláková, PhD.

Recenzenti:

Mgr. Rastislav Munk, PhD.
Mgr. Martin Daňko, PhD.
JUDr. Jozef Andraško, PhD.

OBSAH

Matúš MESARČÍK: Predohra ku nariadeniu ePrivacy.....6
Olexij M. METEŇKANYČ: Priznanie právnej subjektivity rieke – prípad rieky Whanganui 17

ČLÁNKY

Matúš MESARČÍK: Predohra ku nariadeniu ePrivacy¹

Abstrakt

Autor sa v článku venuje súvislostiam v procese prijatia tzv. nariadenia ePrivacy (Nariadenie o ochrane súkromia v elektronických komunikáciách), ktoré má dopĺňať všeobecné nariadenie na ochranu údajov (GDPR) v otázkach regulácie súkromia v rámci elektronických komunikácií. Pozornosť je predovšetkým venovaná judikatúre Súdneho dvora Európskej únie a usmerneniam dozorných orgánov, ktoré tvoria „predvoj“ ku prijatiu harmonizovanej právnej úpravy spracúvania údajov v rámci elektronických komunikácií. Autor zároveň poukazuje na jednotlivé súvislosti publikovaných verzií nariadenia ePrivacy práve v kontexte vyššie uvedenej judikatúry a usmernení dozorných orgánov.

Abstract

The focus of the author is on the context in the process of adopting the so-called the ePrivacy Regulation (regulation on privacy in electronic communications), which is intended to complement the General Data Protection Regulation (GDPR) on privacy regulation issues in electronic communications. Particular attention is paid to the case-law of the Court of Justice of the European Union and to the Guidelines of the supervisory authorities, which form the "vanguard" for the adoption of harmonized legislation on the processing of electronic communications data. At the same time, the author points out the individual links to the published versions of the ePrivacy Regulation precisely in the context of the aforementioned case-law and the guidelines of the supervisory authorities.

Kľúčové slová: eprivacy, GDPR, elektronické komunikácie, súkromie

Key words eprivacy, GDPR, electronic communications, privacy

VZOR CITÁCIE: Mesarčík, M. : Predohra ku nariadeniu ePrivacy In *COMENIUS časopis*, 11/2019, Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, s. 6 – 16.

Autor:

JUDr. Matúš Mesarčík, LL.M.

Ústav práva informačných technológií a práva duševného vlastníctva

Právnická fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

Šafárikovo n. 6

811 00 Bratislava

Slovenská republika

matus.mesarcik@flaw.uniba.sk

---

¹ Tento článok je vypracovaný v rámci projektu Jean Monet Module č. 611579-EPP-1-2019-ISK-EPPJMO-MODULE s názvom „Digital Single Market as a New Dimension of EU Law.“

Úvod

Ochrana údajov a súkromia všeobecne hrá v súčasnosti prím medzi politikmi, právnikmi a aj akademikmi. Svedčí o tom množstvo vyjadrení, výstupov a publikácií na túto tému, ktoré sa vyrojili v ostatnom období.²

Pozornosť je však výsostne zameraná na otázky, ktoré sa týkajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov alebo GDPR)³ a menej sa pozornosť venuje „príbuzným“ právnym predpisom.⁴ Je veľmi pravdepodobné, že situácia s zmení s prijatím nového právneho rámca pre ochranu súkromia v elektronických komunikáciách.

V súčasnosti je účinná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002, týkajúca sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách alebo ePrivacy smernica),⁵ ktorá je v slovenskom právnom poriadku implementovaná v rámci zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách (Zákon o EK). Základné definície súvisiace s telekomunikačným sektorom však obsahuje iný predpis - smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (Rámcová smernica).⁶ Nakoľko pri ePrivacy smernici ide o viac-krát revidovaný právny predpis a aj na jeho blízkosť a súvislosť s GDPR, Európska únia si uvedomuje potrebu nového právneho rámca pre reguláciu súkromia v elektronických komunikáciách. Aj vzhľadom na právnu formu GDPR (nariadenie) sa legislatívec rozhodol právnu úpravu harmonizovať do podoby nariadenia a pripravuje Nariadenie ePrivacy.⁷ Rámcovú smernicu, ktorá obsahuje základné súvisiace definície už nahradil tzv. Európsky kódex elektronických komunikácií prijatý v podobe smernice,⁸ ktorú členské štáty musia implementovať do vnútroštátnych právnych poriadkov do 21.12.2020.

Nariadenie ePrivacy by malo nadväzovať na článok 7 Charty základných práv Európskej únie a pôsobiť ako *leg specialis* voči GDPR. To znamená, že pri spracúvaní údajov v elektronických komunikáciách sa bude aplikovať Nariadenie ePrivacy, ktoré má prednosť pred GDPR v otázkach, ktoré rieši špecifickejšie (napr. regulácia cookies či právne základy spracúvania meta-údajov).

Legislatívny proces ku Nariadenie ePrivacy reprezentuje obrovský boj medzi odborníkmi na pôde EÚ a lobistickými skupinami, ktoré zastupujú gigantov IT priemyslu. Od prvého návrhu,

² Napr. FUNTA, R. – PLAVČAN, P. : Údaje a ich úloha v politických kampaniach In Justičná Revue, roč. 71, č. 10 (2019), s. 934 – 957; FUNTA, R. : Facebook z pohľadu súťažného práva In Justičná Revue, roč. 70, č. 1 (2018), s. 1-16 alebo RALBOVSKÁ – SOPÚCHOVÁ, S. : Možnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti In Bratislavské právnické fórum 2018 [elektronický dokument] : ústava na internete a internet v ústave. - : 1. vyd. Bratislava : Právnická fakulta, 2018. - s. 95-103.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov). Ú. v. ES L 119, 4.5.2016, p. 1–88.

⁴ Napr. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES. Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018, s. 39 – 98 alebo Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/680 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov a o zrušení rámcového rozhodnutia Rady 2008/977/SVV. Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 89 – 131.

⁵ Ú. v. ES L 201, 31.7.2002, s. 37 – 47.

⁶ Ú. v. ES L 108, 24.4.2002, s. 33 – 50.

⁷ Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o rešpektovaní súkromného života a ochrane osobných údajov v elektronických komunikáciách a o zrušení smernice 2002/58/ES (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách). Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52017PC0010> (dostupné 1.11.2019).

⁸ Smernica Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1972 z 11. decembra 2018, ktorou sa stanovuje európsky kódex elektronických komunikácií Ú. v. EÚ L 321, 17.12.2018, s. 36 – 214.

ktorý bol zverejnený 10.1.2017 ubehli už takmer tri roky a za ten čas bol tento návrh revidovaný v rámci predsedníctiev Rady (EÚ) 9x (!). Finálny text (posledného) Fínskeho predsedníctva Rady (EÚ) bol navyše na úrovni Európskej komisie odmietnutý.⁹ Z vyjadrení viacerých členov prípravného výboru však zaznieva pomerne jasné posolstvo o potrebe prijatia predmetnej právnej regulácie a revízií návrhov do takej podoby, ktorá by našla podporu v samotnej komisii a následne aj na pôde Európskeho parlamentu.¹⁰ Príchod takejto legislatívy je však už možné postrehnúť a to s ohľadom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (SDEÚ) a usmernení dozorných orgánov predovšetkým ku otázkam spracúvania cookies.

Cieľom tohto článku je teda analyzovať recentné rozhodnutia SDEÚ vo vzťahu ku pôsobnosti ePrivacy smernice a spracúvaniu údajov. Tieto rozhodnutia sú doplnené o krátky komentár vzhľadom na pripravované Nariadenie ePrivacy. Osobitná časť je venovaná regulácií cookies, primárne s ohľadom na súvislosti so spracúvaním osobných údajov podľa GDPR a usmernení dozorných orgánov Nemecka, Francúzska a Spojeného kráľovstva k tejto problematike.

1. Predohra ku Nariadeniu ePrivacy na SDEÚ

V rámci tejto časti budú analyzované tri nedávne rozhodnutia SDEÚ súvisiace s ochranou súkromia v elektronických komunikáciách. Konkrétne ide o rozhodnutia C-142/18 Skype a C-193/18 Google, ktoré vykladajú pojem elektronická komunikačná služba v zmysle ePrivacy smernice a medializované rozhodnutie C-673/17 Planet49 týkajúce sa spracúvania údajov, pričom SDEÚ do úvahy berie aj právnu úpravu obsiahnutú v GDPR.

1.1 SDEÚ a pôsobnosť ePrivacy smernice

Prípady *Skype* a *Google* sa obe zhodne týkali výkladu pojmu elektronická komunikačná služba. Interpretovaná legislatíva sa totiž vzťahuje na „*spracúvanie osobných údajov v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb vo verejných komunikačných sieťach v spoločnosti*“.¹¹ Tento pojem nie je definovaný v ePrivacy smernici, ale jeho legálnu definíciu nájdeme v Rámcovej smernici. Elektronická komunikačná služba je v tejto smernici pozitívne definovaná ako „*služba bežne poskytovaná za úhradu, ktorá pozostáva úplne alebo prevažne z prenosu signálov v elektronických komunikačných sieťach, vrátane telekomunikačných služieb a prenosových služieb v sieťach používaných na vysielanie, s výnimkou služieb poskytujúcich obsah alebo vykonávajúcich edičnú kontrolu obsahu prenášaného pomocou elektronických komunikačných sietí a služieb*“.¹² Zároveň je tento pojem vymedzený aj v negatívnom zmysle a to tak, že za elektronickú komunikačnú službu nemožno považovať služby informačnej spoločnosti, ktoré plne alebo prevažne nepredstavujú prenos signálov v elektronických komunikačných sieťach. V tomto kontexte je vhodné upozorniť, že služba informačnej spoločnosti je definovaná v inom právnom predpise¹³ a jeho transpozíciu reflektuje § 6 Zákona o EK.

⁹ <https://edri.org/eprivacy-eu-member-states-push-crucial-reform-on-privacy-norms-close-to-a-dead-end/> (dostupné 1.11.2019).

¹⁰ Tamže.

¹¹ Článok 3 ods. 1, ePrivacy smernica.

¹² Článok 2 písm. c), Rámcová smernica.

¹³ Článok 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti: „*každá služba poskytovaná informačnou spoločnosťou, to jest každá služba, ktorá sa bežne poskytuje za odmenu, na diaľku, elektronickým spôsobom a na základe individuálnej žiadosti príjemcu služieb*“.

Na účely tohto pojmu:

i) „*na diaľku*“ znamená, že služba sa poskytuje bez toho, aby pri tom boli obe strany súčasne prítomné;

Rozhodnutie vo veci *Skype* sa týkalo populárneho poskytovateľa „volaní cez internet,“ to znamená bez účasti tradičného poskytovateľa telekomunikačného operátora. Avšak služba *Skype* poskytuje aj možnosť uskutočňovať telefonické hovory z koncového zariadenia na pevnú linku alebo mobilný telefón s použitím Internet Protocol (IP) a konkrétne pomocou tzv. techniky „Voice over IP“ (VoIP) (prenos hlasu cez internetový protokol – VoIP) prostredníctvom služby *SkypeOut*.¹⁴ Na využitie takejto služby je potrebná súčinnosť poskytovateľa internetového pripojenia a poskytovateľa telekomunikačných služieb.¹⁵ Práve služba *SkypeOut*, ktorá je užívateľom poskytovaná v rámci dvoch tarifných balíkov, a to buď vo forme predplatenej služby alebo vo forme rôznych paušálov s nárokom na stanovený mesačný objem telefonických hovorov za opakujúcu sa cenu bola predmetom prejudiciálnej otázky položenej SDEÚ, ktorá sa týkala toho, či takúto službu možno vykladať ako elektronickú komunikačnú službu v zmysle Rámцovej smernice a teda aj ePrivacy smernice. SDEÚ vo svojom rozhodnutí zvýraznil, že na to, aby služba spadala pod pojem elektronická komunikačná služba je potrebné prihliadnuť na to, či táto služba zahŕňa prenos signálov bez ohľadu na použitú infraštruktúru.¹⁶ Ďalej SDEÚ poukázal na to, že služba *SkypeOut* je doplnková a ponúkaná za odplatu, pričom na jej využitie je potrebná súčinnosť aj zo strany poskytovateľov telekomunikačných služieb.¹⁷ Svoje úvahy o klasifikácii služby *SkypeOut* pod pojem elektronická komunikačná služba SDEÚ oprel o štyri faktické aspekty poskytovania tejto služby. V prvom rade upozornil na to, že v prípade, keď užívateľ tejto služby má prístup ku VoIP skrz internetové pripojenie, ktoré sama osebe predstavuje elektronickú komunikačnú službu, neznamena, že predmetná služba nemôže byť sama osebe kvalifikovaná ako „elektronická komunikačná služba“. ¹⁸ V druhom rade, je irelevantné, že služba VoIP je iba funkciou softwaru *Skype*.¹⁹ Po tretie spoločnosť *Skype* tvrdila, že nemá zodpovednosť za prenos signálov pri využívaní danej služby. SDEÚ však vyhodnotil, že daný fakt nemá vplyv na kvalifikáciu tejto služby ako služby elektronickej komunikácie.²⁰ Štvrtým faktorom bol výklad súdu, ktorý uviedol, že stále môže byť predmetná služba kvalifikovaná ako služba elektronickej komunikácie napriek tomu, že spĺňa definičné znaky služby informačnej spoločnosti.²¹ Luxemburský súd tak v právnej vete rozhodnutia konštatoval, že „...článok 2 písm. c) rámcovej smernice sa má vykladať v tom zmysle, že prípad, keď výrobca softvéru poskytuje funkciu ponúkajúcu službu VoIP, ktorá užívateľovi umožňuje uskutočňovať hovory z koncového zariadenia na číslo pevnej linky alebo mobilného telefónu v rámci národného číslovacieho plánu prostredníctvom PSTN určitého členského štátu, **predstavuje „elektronickú komunikačnú službu“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ sa za poskytovanie uvedenej služby platí výrobcovi úhrada a pokiaľ je na toto poskytovanie služby**

ii) „elektronickým spôsobom“ znamená, že služba sa z miesta pôvodu odošle a na mieste určenia prijíma prostredníctvom elektronického zariadenia, určeného na spracovávanie (vrátane digitálneho komprimovania) a uskladňovanie údajov a je úplne vysielaná, prenášaná a prijímaná po drôte, prostredníctvom rádiových vln, optickým spôsobom, alebo inými elektromagnetickými prostriedkami;

iii) „na základe individuálnej žiadosti príjemcu služieb“ znamená, že služba sa poskytuje prostredníctvom prenosu údajov na individuálnu žiadosť.“ K tomuto pojmy pozri viac HUSOVEC, M: Zodpovednosť na internete podľa slovenského a českého práva. Praha: CZ NIC, 2019, s. 104 a nasl.

¹⁴ Bod 8 rozhodnutia *Skype*.

¹⁵ Bod 10 rozhodnutia *Skype*.

¹⁶ Bod 29 rozhodnutia *Skype*.

¹⁷ Body 30 – 33 rozhodnutia *Skype*.

¹⁸ Bod 37 rozhodnutia *Skype*.

¹⁹ Bod 41 a nasl. rozhodnutia *Skype*.

²⁰ Bod 44 rozhodnutia *Skype*.

²¹ Bod 46 rozhodnutia *Skype*.

potrebné uzatvorenie zmlúv medzi výrobcom a poskytovateľmi telekomunikačných služieb, ktorí sú riadne oprávnení na prenos a ukončovanie hovorov do PSTN."

Podobný prípad riešil SDEÚ aj v prípade spoločnosti Google. Tentokrát sa však posudzovanou službou stal známy a nemenej populárny e-mailový klient Gmail, ktorý daná spoločnosť prevádzkuje. Táto služba umožňuje užívateľom prijímať a odosielať e-mailové správy a dáta. „V rámci služby Gmail sa obsah pošty a dát nezmení, ale sa rozloží na niekoľko rôznych dátových balíkov, ktoré sú príjemcovi doručované prostredníctvom komunikačných protokolov štandardizovaných pre e-mailové služby, ako sú Transmission Control Protocol – Internet Protocol (protokol riadenia prenosu – internetový protokol, TCP-IP) a Simple Mail Transfer Protocol (jednoduchý protokol na prenos pošty, SMTP). Z technického hľadiska užívateľ vytvorí obsah e-mailu, či už vo svojom prehliadači alebo v programe e-mailový klient, a určí jedného alebo viacero príjemcov, a potom tento e-mail poskytne spoločnosti Google na začatie postupu odoslania.“²² Nemecké súdy sa tak rozhodli položiť SDEÚ prejudiciálnu otázku, či e-mailové služby na internete a samy neumožňujú prístup na internet možno klasifikovať ako elektronickú komunikačnú službu v zmysle Rámcovej smernice a teda aj ePrivacy smernice.

Luxemburský sud vo svojom rozhodnutí síce uznal, že vyššie opísaná služba zahŕňa aj prenos signálov, ktoré uskutočňuje spoločnosť Google, ale samotný prenos týchto signálov reálne uskutočňujú prevádzkovatelia internetového pripojenia.²³ SDEÚ navyše pragmaticky dodáva, že „skutočnosť, že poskytovateľ internetovej e-mailovej služby aktívne zasahuje do úkonu odosielania a prijímania správ, či už tým, že e-mailovým adresám priradzuje IP adresy koncových zariadení, alebo tým, že tieto správy rozkladá na dátové balíky a odosiela ich do otvoreného internetu alebo ich na účely ich doručenia príjemcom z neho prijíma, sa nejaví byť dostatočná na to, aby sa táto služba z technického hľadiska mohla považovať za službu spočívajúcu „úplne alebo prevažne v prenose signálov v elektronických komunikačných sieťach.“²⁴ Irelevantným faktorom zároveň je, že spoločnosť Google v členskom štáte prevádzkuje vlastné elektronické komunikačné siete.²⁵

Vzhľadom na vyššie uvedené SDEÚ rozhodol, že službu ako je Gmail nemožno klasifikovať ako elektronickú komunikačnú službu v zmysle Rámcovej smernice.

1.2 Cookies, súhlas a informačná povinnosť v zmysle smernice ePrivacy

Rozhodnutie SDEÚ z 1. októbra 2019 si vyslúžilo pomerne veľkú mediálnu pozornosť,²⁶ nakoľko zbúralo niekoľko zaužívaných dogiem pri spracúvaní súborov cookies v kontexte povinností, ktoré predpisuje regulácia na ochranu údajov. Už nadväzujúce stanovisko (názor) generálneho advokáta Szpunara²⁷ rozvírilo čulú debatu medzi akademikmi a praktikmi. S názorom generálneho advokáta sa stotožnil aj samotný Luxemburský súd vo svojom rozhodnutí. Zaujímavým faktom je, že napriek posudzovaniu skutkového stavu v zmysle vtedy

²² Bod 12 rozhodnutia *Google*.

²³ Bod 36 rozhodnutia *Google*.

²⁴ Bod 37 rozhodnutia *Google*.

²⁵ Body 39 – 40 rozhodnutia *Google*.

²⁶ Napr. <https://techcrunch.com/2019/10/01/europes-top-court-says-active-consent-is-needed-for-tracking-cookies/> (dostupné 1.11.2019).

²⁷ Dostupné na <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=212023&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4622244> (dostupné 11.1.2019).

účinnnej právnej úpravy sa tak generálny advokát ako aj súd vyjadrili ku novej právnej úprave v podobe GDPR.

Prípád sa skutkovo týkal elektronickej lotérie, kde v rámci registrácie museli užívatelia vyplniť svoje osobné údaje. Na webovom sídle pri zadávaní informácií o účastníkoch lotérie sa nachádzali dve políčka na začiarknutie. Prvé políčko, ktoré nebolo začiarknuté reprezentovalo súhlas s priamymi marketingovými ponukami od partnerov lotérie. Druhé políčko, ktoré bolo automaticky začiarknuté reprezentovalo súhlas so spracúvaním cookies²⁸ spoločnosťou Planet49 za účelom „*vyhodnotenia správania (užívateľa) pri prehliadaní a používaní webových stránok reklamných partnerov, a tým aj záujmovo orientovanú reklamu prostredníctvom služby spoločnosti Remintrex.*“²⁹ Účasť v lotérii bola podmienená začiarknutím minimálne prvého políčka. Pri zadávaní informácií boli užívateľom po kliknutí na elektronické odkazy dostupné informácie³⁰ o spoločnostiach, ktorým po udelení súhlasu budú zaslané údaje o užívateľoch (prvé políčko) a podrobnejšie informácie o spracúvaní cookies a ich účele (druhé políčko). Nemecký súd sa v rámci národného súdneho konania obrátil na SDEÚ s viacerými prejudiciálnymi otázkami. V kontexte spracúvania údajov sa tieto otázky týkali platnosti súhlasu so spracúvaním cookies, či sa daná právna úprava (ePrivacy smernica) aplikuje aj na údaje, ktoré nie sú osobnými údajmi a rozsah informačnej povinnosti v zmysle ePrivacy smernice.³¹

Otázka súhlasu sa týkala situácie pri druhom políčku na začiarknutie (spracúvanie súborov cookies za účelom marketingu), keďže dané okienko bolo predvolene zaškrtnuté a odmietnutie súhlasu tak bolo podmienené zrušením tohto zaškrtnutia. Článok 5 ods. 3 ePrivacy smernica vyžaduje, aby sa ukladanie informácií v koncovom zariadení používateľa internetovej stránky alebo prístupovanie k informáciám, ktoré sú tam už uložené, povolilo len pod podmienkou, že dotknutý používateľ dal vopred svoj súhlas na základe jasných a komplexných informácií v súlade s legislatívou na ochranu osobných údajov, okrem iného aj o účeloch spracúvania. SDEÚ v tomto kontexte zdôraznil, že súhlas sa v zmysle danej legislatívy musí predstavovať prejav vôle prostredníctvom aktívneho správania. V situácii v zmysle skutkového stavu sa však nevyžaduje aktívne správanie užívateľa.³² „*V tejto súvislosti je prakticky nemožné objektívne určiť, či používateľ internetovej stránky skutočne dal svoj súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov tým, že nezrušil označenie vopred označeného začiarkavacieho políčka, ako ani v žiadnom prípade to, či tento súhlas bol informovaný. Nemožno totiž vylúčiť, že uvedený používateľ nečítal informáciu nachádzajúcu sa pri vopred označenom začiarkavacom políčku, a dokonca že si ani nevšimol toto políčko pred pokračovaním v činnosti na internetovej stránke, ktorú navštívil.*“³³ Tento výklad potvrdzuje aj právna úprava súhlasu v GDPR.

SDEÚ tak pri tejto otázke judikoval, že „*súhlas uvedený v týchto ustanoveniach nie je účinne daný vtedy, keď je ukladanie informácií v koncovom zariadení používateľa internetovej stránky alebo prístupovanie k informáciám, ktoré sú tam už uložené, na základe cookies, povolené*

²⁸ „*Cookies sú súbory, ktoré poskytovateľ internetovej stránky ukladá na počítači používateľa tejto stránky a ku ktorým môže mať opäť prístup pri novej návšteve stránky používateľom, s cieľom uľahčiť prehliadanie na internete či vykonávanie transakcií, alebo získavať informácie o správaní používateľa.*“ Bod 31, rozhodnutie Planet49.

²⁹ Bod 27 rozhodnutia Planet49.

³⁰ Text informácií v bodoch 29 a 30, rozhodnutie Planet49.

³¹ Podrobnejšie pozri bod 37 rozhodnutia Planet49.

³² Body 52 a nasl. rozhodnutia Planet49.

³³ Bod 55 rozhodnutia Planet49.

*prostredníctvom vopred označeného začiarkavacieho políčka, ktorého označenie musí používateľ zrušiť, aby tak odmietol dať svoj súhlas.*³⁴

V rámci druhej otázky Luxemburský súd rozhodoval o tom, či sa majú povinnosti v zmysle smernice ePrivacy vykladať odlišne na základe toho, či informácie uložené v koncovom zariadení používateľa internetovej stránky alebo informácie, do ktorých sa v takom zariadení nahliada, predstavujú alebo nepredstavujú osobné údaje v zmysle legislatívy na ochranu osobných údajov. Napriek tomu, že prípad sa týka spracúvania cookies, ktoré predstavujú osobné údaje,³⁵ ePrivacy smernica výslovne upravuje „ukladanie informácií“ a „získavanie prístupu k informáciám.“ SDEÚ sa stotožnil s argumentáciou generálneho advokáta, že ePrivacy smernica v nadväznosti na ľudsko-právnu úpravu chráni súkromie užívateľov ako také, bez ohľadu na to, či ide o osobné údaje alebo nie.³⁶

Luxemburský súd tak jednoznačne konštatoval, že pri plnení povinností v zmysle ePrivacy smernice je irelevantné, či informácie predstavujú osobné údaje alebo nie.

Tretí problematický aspekt prípadu *Planet49* sa týkal rozsahu poskytnutia informácií užívateľom o spracúvaní cookies. S odkazom na právnu úpravu informačnej povinnosti v zmysle smernice 95/46/ES a GDPR súd judikoval, že rozsah plnenia informačnej povinnosti pri spracúvaní súborov cookies musí zahŕňať aj (i) dĺžku funkčnosti súborov cookies, ako aj to, či (ii) tretie osoby majú alebo nemajú prístup k týmto cookies.

2. Stanoviská dozorných orgánov a spracúvanie cookies

V letných mesiacoch 2019 nezaháľali ani niektoré dozorné orgány na ochranu osobných údajov a vydali svoje revidované stanoviská ku spracúvaniu cookies. Spracúvanie súborov cookies upravuje článok 5 ods. 3 ePrivacy smernice, ktorá ustanovuje, že *„aby sa ukladanie informácií alebo získavanie prístupu k informáciám, ktoré už boli uložené, v koncovom zariadení účastníka alebo užívateľa povolilo len pod podmienkou, že dotknutý účastník alebo užívateľ dal na to vopred **súhlas** na základe jasných a komplexných informácií v súlade so smernicou 95/46/ES, okrem iného aj o účeloch spracovania. To nebráni nijakému **technickému uloženiu** ani prístupu výhradne na účely výkonu prenosu správy prostredníctvom elektronickej komunikačnej siete alebo ak je to **nevyhnutne potrebné na to, aby poskytovateľ služieb informačnej spoločnosti, ktoré si účastník alebo užívateľ výslovne vyžiadal, mohol tieto služby poskytnúť.**“* Toto ustanovenie bolo implementované do § 55 ods. 5 Zákona o EK.³⁷ Legislatíva teda prevádzkovateľom poskytuje 4 právne základy (právne dôvody) na spracúvanie cookies: (i) súhlas užívateľa, (ii) technické uloženie cookies a (iii) spracúvanie cookies je nevyhnutné na poskytnutie služby informačnej spoločnosti. Slovenská legislatíva zároveň upravuje štvrtý právny základ, ktorý sa týka orgánov činných v trestnom konaní.

³⁴ Bod 65 rozhodnutia *Planet49*.

³⁵ Bod 45 rozhodnutia *Planet49*.

³⁶ Body 67 – 70 rozhodnutia *Planet49*.

³⁷ „Každý, kto ukladá alebo získava prístup k informáciám uloženým v koncovom zariadení užívateľa, je na to oprávnený iba ak dotknutý užívateľ udelil súhlas na základe jasných a úplných informácií o účele ich spracovania; za súhlas na tento účel sa považuje aj použitie príslušného nastavenia webového prehliadača alebo iného počítačového programu. Povinnosť získania súhlasu sa nevzťahuje na orgán činný v trestnom konaní a iný orgán štátu. To nebráni technickému uloženiu údajov alebo prístupu k nim, ktorých jediným účelom je prenos alebo uľahčenie prenosu správy prostredníctvom siete, alebo ak je to bezpodmienečne potrebné pre poskytovateľa služieb informačnej spoločnosti na poskytovanie služby informačnej spoločnosti, ktorú výslovne požaduje užívateľ“.

Konkrétne usmernenia vydali nemecká konferencia dozorných orgánov,³⁸ Britský *Information Commissioner's Office* (ICO)³⁹ a francúzsky *Protéger les données personnelles, accompagner l'innovation, préserver les libertés individuelles* (CNIL).⁴⁰ Na tomto mieste nebudeme podrobne analyzovať každé z vyššie uvedených usmernení, poukážeme však na niektoré aspekty dôležité z hľadiska spracúvania osobných údajov.

Spoločnými znakmi týchto usmernení je, že sa nevzťahujú iba na spracúvanie cookies, ale na všetky technológie, ktoré uchovávajú a pristupujú k informáciám uloženým v koncovom zariadení užívateľa. Všetky tri dozorné orgány odmietajú implicitný súhlas so spracúvaním cookies, čo znamená, že musí ísť o jednoznačný prejav vôle užívateľa v zmysle požiadaviek súhlasu podľa GDPR. Súhlas a jeho podmienky nemôžu byť súčasťou všeobecných obchodných podmienok, ale užívateľ ho musí nájsť na separátnom mieste. Prevádzkovatelia musia byť transparentní ohľadom jednotlivých účelov a príjemcov, ktoré pokrývajú spracúvanie cookies.⁴¹

Čo sa týka tzv. *cookies walls*,⁴² nemecké a francúzske usmernenie explicitne odmieta takúto praktiku, britský dozorný orgán pragmaticky uvádza, že takýto súhlas pravdepodobne nesplní podmienky súhlasu v zmysle GDPR. Veľkú diskusiu spustila interpretácia dozorných orgánov pri využívaní tzv. analytických cookies, ktoré sa často využívajú na marketingové účely. Francúzsky dozorný orgán ustanovuje niekoľko požiadaviek,⁴³ keď tieto cookies možno spracúvať aj bez súhlasu koncového užívateľa. Oproti tomu, britský ICO⁴⁴ vyžaduje súhlas bez výnimky. Nemecký prístup je ešte benevolentnejší ako francúzsky a vyžaduje súhlas iba pri prenose cookies tretím stranám, pričom súhlas nie je nutný ak užívateľ môže jednoducho zvoliť možnosť *opt-out* pri prenose tretím stranám.

Pri ďalšom spracúvaní údajov získaných na základe cookies sa názory dozorných orgánov rozchádzajú. Kým britský ICO trvá na používaní súhlasu aj v zmysle GDPR (keďže pôvodné dáta boli získané na základe súhlasu podľa ePrivacy smernice), francúzske a nemecké usmernenie hovorí aj o iných právnych základoch pre spracúvanie v zmysle GDPR.⁴⁵

3. Reflexia v pripravovanom Nariadení ePrivacy

Vyššie uvedené otázky a problematiku, ktorú načrtol SDEÚ a dozorné orgány na ochranu osobných údajov bude v nevyhnutnej miere reflektovať aj pripravované Nariadenie ePrivacy.

V prvom rade bude pôsobnosť Nariadenia ePrivacy značne rozšírená. Nasvedčuje tomu už prijatá definícia elektronickej komunikačnej služby v Európskom kódexe elektronických

³⁸ https://www.datenschutzkonferenz-online.de/media/oh/20190405_oh_tmg.pdf (dostupné 1.11.2019).

³⁹ <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-pecr/guidance-on-the-use-of-cookies-and-similar-technologies/> (dostupné 1.11.2019).

⁴⁰ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000038783337> (dostupné 1.11.2019).

⁴¹ Pozri viac https://iapp.org/media/pdf/resource_center/CNIL_ICO_chart.pdf (dostupné 1.11.2019).

⁴² Prístup poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti, ktorí od užívateľov vyžadujú súhlas so spracúvaním cookies na to, aby daný užívateľ mohol využívať službu ako celok.

⁴³ Tieto požiadavky predstavujú: (i) zavedenie cookies prevádzkovateľom webu alebo sub-kontraktorom; (ii) užívateľ musí byť informovaný pred zavedením cookies; (iii) užívateľ musí byť schopný namietat' proti takémuto spracúvaniu jednoducho a prostredníctvom akéhokoľvek zariadenia / prehliadača; (iv) účel musí byť limitovaný (meranie návštevnosti, segmentácia návštevníkov alebo globálna, dynamická modifikácia stránky); (v) osobné údaje nesmú byť spájané s inými osobnými údajmi a prenášané tretím stranám; (vi) výsledkom môžu byť len anonymné štatistiky produkované jedným prevádzkovateľom; (vii) geolokácia musí byť maximálne na úrovni mesta, IP adresy musia byť vymazané / anonymizované; a (viii) sledovacie súbory nesmú byť využívané dlhšie ako 13 mesiacov a informácie uchovávané dlhšie ako 25 mesiacov. Zdroj: <https://www.onetrust.com/cnil-guidance-and-what-it-means-for-you/> (dostupné 1.11.2019).

⁴⁴ <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-pecr/guidance-on-the-use-of-cookies-and-similar-technologies/how-do-we-comply-with-the-cookie-rules/> (dostupné 1.11.2019).

⁴⁵ Plnenie zmluvy podľa článku 6 ods. 1 písm. b) prípadne oprávnený záujem v zmysle článku 5 ods. 1 písm. f) GDPR.

komunikácií: „*služba obvykle poskytovaná za odplatu prostredníctvom elektronických komunikačných sietí, ktorá zahŕňa, s výnimkou služieb poskytujúcich obsah alebo vykonávajúcich redakčnú kontrolu obsahu prenášaného pomocou elektronických komunikačných sietí a služieb, tieto typy služby: (i) službu prístupu k internetu, (ii) interpersonálnu komunikačnú službu a (iii) služby pozostávajúce úplne alebo prevažne z prenosu signálov, ako napríklad prenosové služby používané na poskytovanie služieb komunikácie M2M a na vysielanie.*“⁴⁶ Predmetný kódex zároveň definuje aj interpersonálnu komunikačnú službu,⁴⁷ interpersonálnu komunikačnú službu založenú na číslovaní⁴⁸ a interpersonálnu komunikačnú službu nezávislú od číslovania.⁴⁹

Vzhľadom na šírku danej definície, bude možné pod elektronickú komunikačnú službu zahrnúť aj e-mailový klientov ako Gmail (na rozdiel od staršej smernice ePrivacy – viď vyššie diskutované rozhodnutie SDEÚ), WhatsApp, Spotify, Netflix a podobné bežne používané aplikácie. Dôjde tak ku rozšíreniu⁵⁰ pôsobnosti danej legislatívy na obrovský počet hráčov v rámci IT priemyslu.⁵¹

Čo sa spracúvania cookies týka, túto oblasť upravuje článok 8 návrhu ePrivacy Nariadenia pod názvom „*Ochrana informácií uložených v koncových zariadeniach koncových používateľov a súvisiacich s koncovými zariadeniami koncových používateľov.*“ Pôvodný návrh zahŕňa 4 právne základy pre spracúvanie cookies a to konkrétne:

1. Uskutočnenie prenosu elektronickej komunikácie cez elektronickú komunikačnú sieť;
2. Súhlas koncového používateľa;
3. Meranie využívania webu, ak ho vykonáva poskytovateľ služby informačnej spoločnosti, ktorú si vyžiadal užívateľ; a
4. Poskytnutie služby informačnej spoločnosti, o ktorú požiadal koncový používateľ.

Predmetné ustanovenie bolo viackrát revidované v rámci predsedníctiev Rady (EÚ), naposledy Fínskym predsedníctvom v návrhu zmien z 15 novembra 2019.⁵² Tento návrh obsahuje precizovanie právnych základov a obsahuje aj nové právne základy. Nižšie uvádzame porovnávaciu tabuľku pôvodného návrhu a revidovaného znenia Nariadenia ePrivacy z 15.11.2109.

Pôvodný návrh	Revidované znenie 15.11.2019
Uskutočnenie prenosu elektronickej komunikácie cez elektronickú komunikačnú sieť;	Uskutočnenie prenosu elektronickej komunikácie cez elektronickú komunikačnú sieť;

⁴⁶ Článok 2 bod 4 smernice Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1972 z 11. decembra 2018, ktorou sa stanovuje európsky kódex elektronických komunikácií Ú. v. EÚ L 321, 17.12.2018, s. 36 – 214.

⁴⁷ Článok 2 bod 5: „*interpersonálna komunikačná služba je služba obvykle poskytovaná za odplatu, ktorá umožňuje priamu interpersonálnu a interaktívnu výmenu informácií prostredníctvom elektronických komunikačných sietí medzi konečným počtom osôb, pričom osoby, ktoré komunikáciu začali alebo sa na nej zúčastňujú, určujú jej prijímateľa(-lov) a nezahŕňa služby, ktoré umožňujú interpersonálnu a interaktívnu komunikáciu len ako vedľajšiu doplnkovú zložku neoddeliteľne spojenú s inou službou.*“

⁴⁸ Článok 2 bod 6: „*interpersonálna komunikačná služba založená na číslovaní je interpersonálna komunikačná služba, ktorá sa spája s verejne pridelenými zdrojmi číslovania, t. j. s číslom alebo číslami z národných alebo medzinárodných číslovacích plánov, alebo ktorá umožňuje komunikácie s číslom alebo číslami z národných alebo medzinárodných číslovacích plánov.*“

⁴⁹ Článok 2 bod 7: „*interpersonálna komunikačná služba nezávislá od číslovania je interpersonálna komunikačná služba, ktorá sa nespája s verejne pridelenými zdrojmi číslovania, t. j. s číslom alebo číslami z národných alebo medzinárodných číslovacích plánov, ani neumožňuje komunikácie s číslom alebo číslami z národných alebo medzinárodných číslovacích plánov.*“

⁵⁰ Danému záveru nasvedčuje aj recitál 11 návrhu Nariadenia ePrivacy: „*Služby používané na komunikačné účely a technické prostriedky ich poskytovania sa podstatne zmenili. Koncoví používatelia čoraz viac nahrádzajú tradičné služby hlasového telefonovania, SMS správ a prenosu elektronickej pošty funkčne rovnocennými elektronickými službami, ako sú internetová telefónia, služby odosielania správ a e-mailové služby založené na webe.*“

⁵¹ Zhodne An assessment of the Commission's proposal on Privacy and Electronic Communications. Study. Dostupné na [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583152/IPOL_STU\(2017\)583152_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583152/IPOL_STU(2017)583152_EN.pdf) (dostupné 1.11.2019), s. 35-37.

⁵² <https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2019/11/file.pdf> (dostupné 2.11.2019).

Súhlas koncového používateľa;	Súhlas koncového používateľa;
Meranie využívania webu, ak ho vykonáva poskytovateľ služby informačnej spoločnosti, ktorú si vyžiadal užívateľ; a	Meranie využívania publika, ak ho vykonáva poskytovateľ služby informačnej spoločnosti, ktorú si vyžiadal užívateľ; alebo ho vykonáva tretia strana v súlade s vymedzenými ustanovovaniami (odkazy na články 26 a 28 GDPR);
Poskytnutie služby informačnej spoločnosti, o ktorú požiadal koncový používateľ.	Poskytnutie služby, o ktorú požiadal užívateľ
X	Bezpečnosť služby informačnej spoločnosti alebo koncového zariadenia koncového užívateľa a predchádzanie podvodom alebo detekcia technických chýb
X	Softwarový update za splnenia vymedzených podmienok;
X	Je nevyhnutné lokalizovať koncové zariadenia užívateľa pri núdzovom hovore (112)

Revízie návrhu Nariadenia ePrivacy tak na jednej strane rozšírili počet právnych základov pre spracúvanie cookies. Na strane druhej však možno predpokladať, že na využívanie predovšetkým analytických cookies bude potrebný súhlas užívateľa. Táto tendencia sa čiastočne prejavila už v stanoviskách dozorných orgánov a bude pravdepodobne zvýraznená v rámci Nariadenia ePrivacy.

Záver a budúci výskum

Toto krátke *exposé* slúži ako charakteristika vývoja týkajúca sa legislatívy upravujúcej ochranu súkromia v elektronických komunikáciách. S ohľadom na rozhodovaciu činnosť SDEÚ a usmernenia dozorných orgánov na úseku ochrany osobných údajov je napriek neochote (!) členských štátov prijatie harmonizovaného Nariadenia ePrivacy nevyhnutnosťou. Určité tendencie naznačuje už spomínaná judikatúra a aktivita dozorných orgánov.

Domnievam sa, že máme za sebou predohru ku prijatiu Nariadenia ePrivacy, ktoré raz a navždy zmení vnímanie regulácie ochrany súkromia v elektronických komunikáciách. Ostáva nám len teda sledovať, aké budú ďalšie tendencie pri prijímaní danej legislatívy.

POUŽITÁ LITERATÚRA

Články a štúdie

An assessment of the Commission's proposal on Privacy and Electronic Communications. Study. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583152/IPOL_STU\(2017\)583152_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583152/IPOL_STU(2017)583152_EN.pdf) (dostupné 1.11.2019), s. 35-37;

FUNTA, R. – PLAVČAN, P. : Údaje a ich úloha v politických kampaniach In *Justičná Revue*, roč. 71, č. 10 (2019), s. 934 – 957;

FUNTA, R. : Facebook z pohľadu súťažného práva In *Justičná Revue*, roč. 70, č. 1 (2018), s. 1-16;

HUSOVEC, M: Zodpovednosť na internete podľa slovenského a českého práva. Praha: CZ NIC, 2019, s. 104 a nasl;

RALBOVSKÁ – SOPÚCHOVÁ, S. : Možnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti In Bratislavské právnické fórum 2018 [elektronický dokument] : ústava na internete a internet v ústave. - : 1. vyd. Bratislava : Právnická fakulta, 2018. - s. 95-103;

Právne predpisy

Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o rešpektovaní súkromného života a ochrane osobných údajov v elektronických komunikáciách a o zrušení smernice 2002/58/ES (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách). Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52017PC0010> (dostupné 1.11.2019);

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov). Ú.v. EÚ L 119, 4.5.2016, p. 1–88,

Smernica Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1972 z 11. decembra 2018, ktorou sa stanovuje európsky kódex elektronických komunikácií Ú. v. EÚ L 321, 17.12.2018, s. 36 – 214.

Judikatúra

Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ, C-142/18 Skype;

Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ C-193/18 Google;

Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ C-673/17 Planet49;

Internetové zdroje

<https://edri.org/eprivacy-eu-member-states-push-crucial-reform-on-privacy-norms-close-to-a-dead-end/> (dostupné 1.11.2019);

https://iapp.org/media/pdf/resource_center/CNIL_ICO_chart.pdf (dostupné 1.11.2019);

<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-pecr/guidance-on-the-use-of-cookies-and-similar-technologies/> (dostupné 1.11.2019);

<https://techcrunch.com/2019/10/01/europes-top-court-says-active-consent-is-needed-for-tracking-cookies/> (dostupné 1.11.2019);

https://www.datenschutzkonferenz-online.de/media/oh/20190405_oh_tmg.pdf (dostupné 1.11.2019);

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000038783337> (dostupné 1.11.2019);

<https://www.onetrust.com/cnil-guidance-and-what-it-means-for-you/> (dostupné 1.11.2019);

<https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2019/11/file.pdf> (dostupné 2.11.2019).

Olexij M. METEŇKANYČ: Priznanie právnej subjektivity rieke – prípad rieky Whanganui

---

Abstrakt

Ambíciou predkladaného článku je poukázanie a analýza svojráznej legislatívy Nového Zélandu, ktorý neoplyva len jedinečnou prírodou a neobyčajnou faunou a flórou, ale i mnohými ďalšími špecifikami, ktorými sa pýši navonok do sveta, vrátane i zákonodarnej činnosti. Napriek tomu, že jeho legislatíva je zaradovaná do anglo-americkéj právnej kultúry, v poslednom období sa na jej obsah i tvorbu oveľa intenzívnejšie prejavuje vplyv maorijskej kultúry. Jedným z týchto prejavov bol aj zákon prijatý pod názvom Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017, na základe ktorého bola priznaná právna subjektivita rieke Whanganui, t. j. vznikla osoba Te Awa Tupua, a z pohľadu práva bolo potrebné na riekou pozerat' ako na osobu, ktorá má svoje príslušné práva a povinnosti.

Abstract

New Zealand is not only full of unique nature and unusual fauna and flora, but also has many other specifics, that boasts outside the world, including legislative activity. Despite the fact that New Zealand's legislation is included in the Anglo-American legal culture, its content and creation has recently been much more strongly influenced by the Maori culture. One of these manifestations was a law adopted under the name Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017, granting legal personality to the Whanganui River, i.e. Te Awa Tupua was born, and from a legal point of view it was necessary to view the river as having its respective rights and obligations.

Kľúčové slová: Rieka Whanganui, Te Awa Tupua, Maoriovia, Nový Zéland, legislatíva

Key words Whanganui River, Te Awa Tupua, Maori, New Zealand, legislation.

VZOR CITÁCIE: Meteňkanyč, M.O. : Priznanie právnej subjektivity rieke – prípad rieky Whanganui *In COMENIUS časopis, 11/2019, Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, s. 17 – 23.*

Autor:

Mgr. Olexij M. Meteňkanyč

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Katedra teórie práva a sociálnych vied

Právnická fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

Šafárikovo n. 6

811 00 Bratislava

Slovenská republika

olexij.metenkanyc@flaw.uniba.sk

Pár slov úvodom

„Ko au te Awa, ko te Awa ko au."
I am the River and the River is me.

Nový Zéland má mnoho špecifík, ktorými sa pýši navonok do sveta. Nie je to len jedinečná príroda a neobyčajná fauna a flóra (ktorá priťahuje tvorcov mnohých filmov a seriálov ako napr. Jacksonova trilógia Pána prsteňov). Tento ostrovny štát má aj svojráznu legislatívu, ktorá je síce zaradovaná do anglo-americkej právnej kultúry,

¹ avšak už sa začína na nej prejavovať aj výraznejší vplyv Maorijskej kultúry. Jedným z týchto prejavov bol aj zákon prijatý pod názvom Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017 (ďalej len ako „Zákon Te Awa Tupua“). Stalo sa tak po prvýkrát, čo bola rieka² v Novom Zélande priznaná právna subjektivita a z pohľadu práva bolo potrebné na riekku pozerat' ako na osobu, ktorá má svoje príslušné práva a povinnosti. Chris Finlayson, minister poverený na negociáciu dohody o rieke Whanganui s príslušnými maorijskými kmeňmi, pri treťom čítaní v parlamente uviedol, že rieka má svoju vlastnú „identitu so všetkými právami, povinnosťami a záväzkami, ktoré prislúchajú právnickej osobe.“³ Zároveň podotkol, že uvedené sa síce na prvý pohľad môže javiť ako zvláštne a výstredné, avšak „nie je to o nič zvláštnejšie ako rodinné trusty, či obchodné spoločnosti alebo iné registrované spoločnosti.“⁴ Prijatím Zákona Te Awa Tupua sa súčasne uskutočnilo urovnanie mnohých sporov medzi maorijskými kmeňmi a Korunou, ktoré trvali už vyše storočia.⁵ Uvedené rokovania sa výraznejším spôsobom posunuli vpred až po roku 2010, keď po mnohých napätých a búrlivých rokovaniach bola dosiahnutá dohoda medzi oboma stranami, že rieke Wanganui má byť priznaná právna subjektivita,⁶ pričom po skoro päťročnom snažení a príprave bolo uvedené dosiahnuté práve prostredníctvom Zákona Te Awa Tupua.

1. Faktické pozadie prijatia Zákona Te Awa Tupua

O prijatie Zákona Te Urewera sa zaslúžili predovšetkým maorijské kmene žijúce v okolí rieky Whanganui. Maoriovia majú špecifický vzťah k prírode. Ide o kozmologický pohľad na svet, v rámci ktorého veria, že sú potomkami prírody, resp. určitých prírodných javov. Názorne

¹ Porovnaj napríklad s FÁBRY, B. – KASINEC, R. – TURČAN, M.: Teória práva. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 157.

² Rieka Whanganui je treťou najväčšou riekou Nového Zélandu a tečie z centrálnej oblasti Severného ostrova Nového Zélandu k jeho západnému pobrežiu. Jej dĺžka je 290 km a ústí do Tasmánskeho mora. Okolie rieky obývajú príslušníci Whanganui iwi už viac ako 800 rokov.

³ Pozri viac záznam tretieho čítania od 7 min. a 55 s. na youtube kanále inthehouseNZ. INTHEHOUSENZ: Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Bill - Third Reading - Part 1. 14.03.2017. Dostupné na internete: <https://www.youtube.com/watch?v=qneDKKdKv4k&t=318s> (navštívené dňa 30.09.2019).

⁴ Tamže.

⁵ Pozri viac v TE AHO, L.: Ruruku Whakatupua Te Mana o te Awa Tupua – Upholding the Mana of the Whanganui River. In: Māori Law Review. May 2014. Dostupné na internete: <http://maorilawreview.co.nz/2014/05/ruruku-whakatupua-te-mana-o-te-awa-tupua-upholding-the-mana-of-the-whanganui-river/> (navštívené dňa 30.09.2019).

⁶ Pojem právnej subjektivity nenájdeme zadefinovaný v rámci žiadneho právneho predpisu Slovenskej republiky. Historicky ide o relatívne nový právny inštitút, keďže vznikol až koncom 18. storočia predovšetkým vďaka pôsobeniu nemeckej právnej doktríny (C. F. von Savigny, F. A. Zeiller), ktorá tento pojem vytvorila spojením náuky o statuse osoby a náuky o právnom postavení osoby v systéme prirodzeného práva. Napriek tomu, že pojem právnej subjektivity nie je definovaný, odborná verejnosť sa zväčša zhoduje v jej vymedzení, keď pod právnou subjektivitou sa rozumie spôsobilosť byť subjektom právnych vzťahov, ako aj spôsobilosť „zakladať, meniť alebo rušiť právne vzťahy“. Porovnaj s FEKETE, I.: Občiansky zákonník 1. zväzok (Všeobecná časť). Bratislava: Eurokódex, 2017, s. 151-163, resp. s. 286-293, prípadne i PRUSÁK, J.: Teória práva. Bratislava: VO PF UK, 2001, s. 280.

to demonštruje i jedno úslovie, ktoré sa dostalo i do normatívneho textu Zákona Te Awa Tupua, keď sa v ňom uvádza: „*Ko au te awa, ko te awa ko au (I am the river and the river is me)*.”⁷ Uvedené len demonštruje hlbokú previazanosť medzi Maoriami a prírodou ako takou, v tomto prípade riekou Whanganui. Maoriovia veria, že aj rieka má vlastnú dušu, osobnosť, tep a je bytosťou, ktorá v sebe zahŕňa všetky živé elementy okolitého prostredia. Súčasne veria, že medzi nimi a týmito prírodnými javmi existuje určité mystické a psychologické prepojenie.

Z tohto dôvodu nie je prekvapením, keď v období kolonizácie Európanmi ťažko niesli, ako sa k prírode správali európski kolonizátori.⁸ Práve aj na základe uvedeného došlo k mnohým sporom medzi maorijskými kmeňmi a vládou Nového Zélandu. Prehrešky vlády a nových osadníkov voči rieke Whanganui, keď ťažili štrk z rieky (tým menili jej tvar) alebo povolili preplav parníkov cez rieku, čo viedlo k odstrašeniu húfov rýb, či prípadne nezahrnuli do správy a údržby rieky príslušný maorijský kmeň,⁹ to všetko vytváralo značné napätie, ktoré nakoniec vyústilo v prijatie osobitnej legislatívy, ktorá priznala neživej veci (rieky) právnu subjektivitu. Touto právnou úpravou sa sledovalo i zlepšenie ochrany rieky, pričom za týmto účelom boli zvolení „ľudskí strážcovia“. Tí mali konať v mene rieky a chrániť jej záujmy. Avšak v prípade rieky Whanganui nejde primárne o ochranu životného prostredia, ako by sa to mohlo niektorým javiť. V skutočnosti tieto opatrenia vlády Nového Zélandu boli urobené v rámci urovnania s Maoriami, ktorí sa sťažovali na nedôstojné správanie voči prírode, ktoré sa ťahá od dôb kolonizácie. V tomto smere ide skôr o čiastočne uznanie maorijskej kultúry a ich kozmologického pohľadu na svet. Súčasne vláda týmito krokmi vrátila v určitom rozsahu Maoriom možnosť spravovať a chrániť vybrané prírodné javy v súlade s ich presvedčením.¹⁰

2. Zákon Te Awa Tupua

„Te Awa Tupua je nedeliteľný a živý celok, pozostávajúci z rieky Whanganui tečúcej z hôr do mora, ktorá zahŕňa všetky jej fyzické a metafyzické prvky.”¹¹

Zákon Te Awa Tupua nie je jednoduché čítanie. Obsahuje totiž mnohé maorijské slová bez toho, aby sa uvádzal ich anglický preklad. Uvedené značne spôsobuje komplikácie pri jeho prvotnom štúdiu a i v nasledovnej interpretácii. Je bežné, že ak sú v štáte viaceré národnostné skupiny, tak sa vyhotovujú znenia zákonov vo viacerých jazykoch. Avšak pri legislatíve Nového Zélandu to tak nie je. Nemáme k dispozícii dve verzie zákonov, pričom jedna je v angličtine a druhá v maorijčine. Ide o zmes oboch jazykov, aj keď, samozrejme, prevláda anglický jazyk. Maorijčina sa využíva pri určitých konceptoch, ktoré by po preklade do anglického jazyka, nemali ten istý význam. Ide predovšetkým o filozofické a spirituálne koncepty týkajúce sa ich sociálnej štruktúry a samotnej kozmologickej viery. Z tohto dôvodu považujeme za dôležité

⁷ Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017, section 13.

⁸ Kolonizátori konali v duchu liberálneho a osvieteného pohľadu na svet, v rámci ktorého sú ľudia separovaní od prírody, či dokonca stoja nad ňou a príroda má slúžiť ľuďstvu ako takému. Porovnaj s IORNS MAGALLANES, C. J.: Nature as an Ancestor: Two Examples of Legal Personality for Nature in New Zealand. In: Vertigo, Hors-série 22, septembre 2015, bod 1.

⁹ Na tomto mieste je vhodné uviesť, že príslušné maorijské kmene majú povinnosť chrániť tieto prírodné javy a nemôže sa im v tom brániť, vzhľadom aj na ich spirituálne previazanie so svojím predkom. K uvedenému záveru došli neskôr aj viaceré novozélandské súdy, pozri napríklad prípad *Ngati Rangī Trust v Manawatu Wanganui Regional Council* NZEnvC Auckland A 67/04, 18 May 2004.

¹⁰ Nejde napríklad len o riekou Whanganui, ale v roku 2014 bola obdobným spôsobom priznaná právna subjektivita aj národnému parku Te Urewera.

¹¹ Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017, section 12.

uviesť aspoň základný terminologický slovník, ktorý môže napomôcť pri ďalšom štúdiu tejto problematiky. Tu sú vybrané kľúčové slová:

Tabuľka 1: Preklad vybraných maorijských slov

Iwi	Kmeň, resp. niekedy sa tak označuje i národ či ľud
Hapu	Klany, základné spoločenské jednotky, ktoré tvoria iwi
Whanau	Široká rodina, viacero rodín tvorí Hapu
Tikanga	Ide o kmeňové obyčajové právo, praktiky a hodnoty
Kaitiaki	Ochrancovia, strážcovia
Rohe	Historický domov Maoriiov (napr. rieka Whanganui a pod.)
Whanganui	Ide o geografické označenie rieky, v preklade znamená „Veľký záliv“, prípadne „Veľký prístav“.
Whanganui iwi	Kmeň žijúci v okolí rieky Whanganui. Tento kmeň sa najviac zaslúžil o priznanie právnej subjektivity rieke. ¹²
Te Awa Tupua	Názov novovytvorenej právnickej osoby – rieky Whanganui.
Te Pou Tupua	Novovytvorený štatutárny orgán konajúci v mene Te Awa Tupua, ktorý má byť ľudskou tvárou a hlasom Te Awa Tupua a pozostáva z dvoch osôb.
Tupua te Kawa	Súhrn stanovených hodnôt, ktoré má mať a prezentovať osoba Te Awa Tupua.
Te Karewao	Poradný orgán Te Pou Tupua.
Te Kōpuka	Strategický orgán určujúci ďalšie koroky Te Awa Tupua, ako aj ktorý má za hlavný cieľ docieľiť rozvoj zdravia a blahobytu Te Awa Tupua.
Te Korotete	Fond Te Awa Tupuy, do ktorého sa prispieva zo štátneho rozpočtu.
Te Heke Ngahuru ki te Awa Tupua	Te Heke Ngahuru ki te Awa Tupua je strategický plán, ktorý identifikuje základné úlohy a problémy, ktoré sa týkajú environmentálneho, sociálneho, kultúrneho a ekonomického zdravia a blahobytu Te Awa Tupua. Tento plán pripravuje a prijíma Te Kōpuka.
Te Pā Auroa	Celkový právny rámec Te Awa Tupuy, ale aj iných orgánov – ide o druhú časť Zákona Te Awa Tupua.

Samotný zákon sa skladá z piatich častí, pričom kľúčová je tá druhá, ktorá nesie názov Te Pā Auroa nā Te Awa Tupua, skrátene Te Pā Auroa. Táto časť poskytuje základný právny rámec nielen pre priznanie právnej subjektivity rieke Whanganui, a teda vytvorenie subjektu práva Te Awa Tupua, ale súčasne upravuje mnohé ďalšie významné skutočnosti dôležité pre celkové fungovanie novovytvorenej Te Awa Tupua, ako napríklad:

- Tupua te Kawa (ktorá zahŕňa vnútorné hodnoty, ktoré má „mať“ a vyznávať Te Awa Tupua),¹³
- založenie, úlohy a právomoci Te Pou Tupua (tento orgán má byť tvárou a hlasom Te Awa Tupua a má i konať menom rieky. Te Pou Tupua majú reprezentovať dve osoby,

¹² Pre bližšiu špecifikáciu, ktoré všetky hapu spadajú pod Whanganui iwi, viac pozri prílohu č. 1 Zákona Te Awa Tupua.

¹³ Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017, section 13. Ide o štyri základné hodnoty:

- *Ko te Awa te mātāpuna o te ora* – Rieka je zdrojom duchovnej a fyzickej výživy.
- *E rere kau mai te Awa nui mai te Kahui Maunga ki Tangaroa* – Veľká Rieka tečie z hôr do mora.
- *Ko au te Awa ko te Awa ko au* - Ja som Rieka a Rieka je ja.
- *Ngā manga iti, ngā manga nui e honohono kau ana, ka tupu hei Awa Tupua* – malé a veľké potoky stekajú jeden do druhého a vytvárajú veľkú Rieku.

zvolené na tri roky, pričom jednu má nominovať Whanganui iwi a druhá zase má byť nominovaná Korunou, t.j. novozélandskou vládou),¹⁴

- založenie a úlohy Te Karewao (ide o minimálne trojčlenný poradný orgán, ktorý má poskytovať odborné poradenstvo a podporu Te Pou Tupua),
- založenie a funkcie Te Kōpuka (ide o permanentnú komisiu zameranú na strategické plánovanie, ktorá má za hlavný cieľ spoločne docieľiť rozvoj zdravia a blahobyt Te Awa Tupua, pričom by nemala pozostávať z viac ako 17 členov, ktorí sú volení na trojročné funkčné obdobie),¹⁵
- vytvorenie a implementácia Te Heke Ngahuru ki te Awa Tupua (ide o strategický plán, ktorý identifikuje základné úlohy a problémy, ktoré sa týkajú environmentálneho, sociálneho, kultúrneho a ekonomického zdravia a blahobytu Te Awa Tupua),
- obmedzenia účinnosti Zákona Te Awa Tupua,
- používanie iných zákonov vo vzťahu k Zákonu Te Awa Tupua,
- prevod pôdy spadajúcej pod rieku Whanganui¹⁶ z Koruny na Te Awa Tupuu,
- zriadenie fondu s názvom Te Korotete, ktorý spravuje Te Pou Tupua (ide o príspevok od Koruny),
- právnu úpravu ochrany mena *Te Awa Tupua* a mnohé ďalšie.

Okrem vyššie uvedenej druhej časti Zákona Te Awa Tupua za zmienku stoja aj iné ustanovenia, ktoré sa nevyskytujú často v normatívnom texte právnych predpisov. Jedným z nich je aj ospravedlnenie Koruny voči Whanganui iwi a iným kmeňom žijúcim v okolí rieky Whanganui za svoje dovtedajšie konanie a omyly, ktorých sa dopustila voči maorijským kmeňom (predovšetkým, že sťažila, resp. až odoprela možnosť mať adekvátny vzťah medzi Whanganui iwi a riekou samotnou, ako aj že Maoriovia nemohli vykonávať svoje obyčajové práva a tradície v plnom rozsahu). Ide o zaujímavé a dosť neortodoxne právne ustanovenie, ktoré nemáme možnosť vidieť často v rámci normatívneho textu. Zároveň Koruna uznala a pripustila viacero skutočností a udalostí, ktoré boli v minulosti sporné a ktoré sa stali jadrom urovnania medzi vládou Nového Zélandu a samotnými príslušníkmi Whanganui iwi. Uvedeným sa chcú utužiť vzťahy medzi Whanganui iwi a samotnou vládou.

3. Záver

V súčasnosti je ešte pomerne náročné zhodnotiť, či Zákon Te Awa Tupua naplňuje všetky očakávania, ktoré sa do neho vkladali a či budú ľudskí strážcovia Te Awa Tupuy skutočne hájiť jej záujmy v takej miere, že to bude k spokojnosti všetkých strán, predovšetkým vlády Nového Zélandu a Whanganui iwi. Napriek tomu uvedené poukazuje na skutočnosť, že sa prehľbuje rešpekt aj voči právam domorodých obyvateľov, ktorých zmýšľanie nemusí odpovedať tomu mainstreamovému, západnému (často až utilitaristickému) mysleniu. Prípad Nového Zélandu nie je jediným. Rovnako aj v Indii Najvyšší súd štátu Uttarakhand rozhodol, že rieka Ganga a Yamuna majú také isté práva ako iné osoby, a to s ohľadom na ich význam v rámci hinduistického náboženstva, v rámci ktorého sú pokladané za posvätné.¹⁷ Obdobne aj Ústavný súd v Kolumbii rozhodol, že povodie rieky Atrato je právnickou osobou, a to v dôsledku

¹⁴ V súčasnosti konajú za Te Pou Tupua Dame Tariana Turia, DNZM a Turama Hawira.

¹⁵ Primárnou úlohou Te Kōpuky je vytvorenie a odsúhlasenie Te Heke Ngahuru ki te Awa Tupua, t.j. strategického plánu, ako zabezpečiť zdravie a blahobyt Te Awa Tupua.

¹⁶ Konkrétna špecifikácia rieky Whanganui je uvedená v sekcii 39, ods. 1 Zákona Te Awa Tupua.

¹⁷ Zaujímavosťou je, že súd v Indii vo svojom rozhodnutí spomína ako príklad takéhoto kroku aj rieku Whanganui.

kultúrnych previazaností domorodého obyvateľstva s riekou (obdobne ako pri rieke Whanganui).¹⁸ Je otázne, či sú uvedené kroky len ojedinelé úkazy alebo či náhodou nejde o predzvesť nového trendu, ktorý sa bude ďalej šíriť a naberať na sile.

Napriek tomu, že vo všetkých štyroch prípadoch majú rieky dôležitý mystický, resp. náboženský význam pre okolité obyvateľstvo, do popredia sa dostáva i iný aspekt, ten ekologický. Rieky vystupujúce ako subjekty práva majú viaceré oprávnenia, prostredníctvom ktorých sa môžu oveľa jednoduchšie brániť, než tak bolo v minulosti (vrátane možnosti obrátenia sa na súd v prípade porušenia ich subjektívnych práv a oprávnení). Súčasne konajú za nich a v ich mene skupiny osôb, ktorým záleží na ich „zdraví a blahobyte“ a na to majú k dispozícii celý balík právnych i mimoprávných nástrojov, čo v minulosti nebolo vždy tak, resp. nie v takej intenzite. Toto chápeme ako veľké pozitívum a tiež možno badať, že aj v iných krajinách sa myšlienka priznania právnej subjektivity prírodným javom stáva predmetom diskusií, aj keď už primárne s úmyslom efektívnejšie chrániť životné prostredie. Možno by uvedené mohlo nastať i v podmienkach Slovenskej republiky.¹⁹ V tomto smere máme za to, že každá snaha o ochranu a zlepšenie životného prostredia stojí za ten pokus.

Záverom len pripomeňme, že rieka Whanganui má už aj svoj vlastný profil na Facebooku, preto sa nezapodnajte pridať medzi jej priateľov. Nájdete tam najnovšie informácie zo života Te Awa Tupuy.²⁰

POUŽITÁ LITERATÚRA

Články, literatúra a štúdie

FÁBRY, B. – KASINEC, R. – TURČAN, M.: Teória práva. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017.

FEKETE, I.: Občiansky zákonník 1. zväzok (Všeobecná časť). Bratislava: Eurokódex, 2017.

IORNS MAGALLANES, C. J.: Nature as an Ancestor: Two Examples of Legal Personality for Nature in New Zealand. In: Vertigo, Hors-série 22, septembre 2015, bod 1.

MACPHERSON, E. - O'DONNELL, E. – OSPINA, F. C.: Meet the river people: who speaks for the rivers? In: Environment, 02.04.2018. Dostupné na internete: <https://www.stuff.co.nz/environment/102741097/meet-the-river-people-who-speaks-for-the-rivers> (navštívené dňa 30.09.2019).

Ngati Rangī Trust v Manawatu Wanganui Regional Council NZEnvC Auckland A 67/04, 18 May 2004.

PRUSÁK, J.: Teória práva. Bratislava: VO PF UK, 2001.

¹⁸ Porovnaj s MACPHERSON, E. - O'DONNELL, E. – OSPINA, F. C.: Meet the river people: who speaks for the rivers? In: Environment, 02.04.2018. Dostupné na internete: <https://www.stuff.co.nz/environment/102741097/meet-the-river-people-who-speaks-for-the-rivers> (navštívené dňa 30.09.2019).

¹⁹ Momentálne máme na Slovensku mnohé národné parky (príkladom Tatranský národný park, Národný park Nízke Tatry, Národný park Malá Fatra, Národný park Veľká Fatra, Národný park Poloniny, Národný park Slovenský kras, či Národný park Slovenský raj a pod.) v rámci ktorých platia určité režimy správania sa v zmysle prijatých návštevných poriadkov jednotlivých parkov. Národné parky sú vyhlásené nariadeniami vlády, teda podzákonnými právnymi normami, ktoré väčšinou len stanovujú územie parku a vyhlasujú ho za ochranné pásmo (pozri napríklad nariadenie vlády SR č. 58/2003 Z. z. ktorým sa vyhlasuje Tatranský národný park alebo nariadenie vlády SR č. 69/2016 Z. z. ktorým sa vyhlasuje Národný park Slovenský raj, jeho zóny a ochranné pásmo). Otázka však znie, či by nebolo efektívnejšie, keby vybraným národným parkom bola udelená právna subjektivita, a teda by im bol priznaný status právnickej osoby. V mene tejto osoby by sa zriadili viaceré orgány, ktoré by mali na starosti jednak riadenie a správu parku, ale i iné úlohy, ako napríklad ochrana životného prostredia, rozvoj parku, jeho propagácia navonok (za účelom zvýšenia turistického záujmu) a mnohé iné. Uvedené by mohlo platiť nielen na samotné národné parky, ale i iné jedinečné prírodné javy Slovenska ako napríklad minerálne a termálne pramene (napriek malej rozlohe je na Slovensku vyše 1600 minerálnych a termálnych prameňov). Z nášho pohľadu by jednoznačne išlo o krok vpred v rámci ochrany životného prostredia Slovenska, aj keď v tomto smere by bolo potrebné vykonať ešte precíznejší právny, ekonomický i ekologický výskum, ktorý by potvrdil naše presvedčenie.

²⁰ <https://www.facebook.com/whanganuiriverfriends/>.

Právne predpisy

Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017.

Internetové zdroje

<https://www.facebook.com/whanganuiriverfriends/>;

NZ. INTHEHOUSENZ: Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Bill - Third Reading - Part 1. 14.03.2017. <https://www.youtube.com/watch?v=qneDKKdKv4k&t=318s> (navštívené dňa 30.09.2019);

TE AHO, L.: Ruruku Whakatupua Te Mana o te Awa Tupua – Upholding the Mana of the Whanganui River. In: Māori Law Review. May 2014. Dostupné na internete: <http://maorilawreview.co.nz/2014/05/ruruku-whakatupua-te-mana-o-te-awa-tupua-upholding-the-mana-of-the-whanganui-river/> (navštívené dňa 30.09.2019);